

ščavi; ustavaki niso hoteli odjenjati, kajti zagrizeni centralist Schmerling je zvonec nasprotstva nosil in ž njim zmagal. Pri glasovanju je obveljal Hasnerjev načrt, to je, načrt ustavakov, z 78 glasovi proti 59, po takem z večino 19 glasov. In čudo golemo! grof Taaffe je pri tretjem branji tudi glasoval za nespremenjeno ustavaško adresno. Nam je to zastavica, katere uganiti ne moremo, da kdo odobruje to, kar je malo poprej sam in dobro pobijal. Prav s tem je grof Taaffe svoj lastni pečat pritiskal na nezaupnico, ki mu jo je dala nepoboljšljiva stranka. — Zoper načrt centralistične adrese so glasovali vsi nadvojvode in škofje Schwarzenberg, Fürstenberg, Eder, Romaszakan, Pogačar in Zwerger. — Za načrt pa so glasovali škof dunajski Kutscher, opat Helfersdorfer in opat Karl! — V tej seji nista poleg družih bila pričujoča knezoškof Stepischnegg in knezoškof Wiery. — Zakaj neki ne? —

V zbornici poslancev se je adresna razprava začela 29. in končala 31. dne u. m. Tri dni je tedaj tu trajala borba, kakor je grof Hohenwart v poslednjem svojem govoru dobro rekel — med stranko „miru in sprave“ in pa med stranko „razpore“, in se končala z zmago 14 glasov za adresno Hohenwartovo, to je, avtonomistov. Centralisti so kar 26 svojih tovarišev najeli za brambo svoje puhle stvari. Merili ste se v tridnevni borbi obé stranki in svet je imel zdaj priliko videti, kakošni velikani v parlamentarnem in političnem obziru so možje naše avtonomistične stranke, kakošni pritlikovci pa so oni s prazno slamo svojih 17 let mlatenih fraz. Kakor v gospôski zbornici, tako ste tudi v poslanski zbornici obé stranki načrtale svojo adresno: grof Hohenwart je sestavil načrt avtonomistične večine, katerega smo bralcem podali v prilogi zadnjega našega lista, — dr. Sturm pa adresno centralistične manjšine, v kateri so ustavaki zopet pokazali, da jim ni mar za spravo, ampak da jih je resna volja gospodovati še dalje. Prostor nam danes ne pripušča, obširneje razkladati, kaj je ta ali uni govornik rekel, zato naj danes zadostujejo le kratke črtice. — Za prvega svojega govornika so centralisti poslali prof. Süssa, možá bombastične fraze, v boj, ki se je „ponosno“ spustil v govor, češ, da za njim stoji ves Dunaj; skušal je razdražbo vneti med Poljaki in Čehi, in trdil, da državnopravna (naša) stranka ne zastopa ne národnih interesov, ne zgodovinske prošlosti, katerim hočejo centralisti zmerom biti prijatelji. (Pri teh besedah zakliče mu poslanec Greuter: „Lejte no!“) Izvrstno mu je odgovarjal gališki profesor Dunajevski, ki se je odlikoval z zmagonosnim svojim govorom. Rusin Kovalski je prazno slamo mlátil. Za njim je govoril knez Alfred Lichtenstein, ki je naštel, mnogokrat prav humoristično, celo vrsto grehov, s katerimi so se pregrešili ustavaki zoper narode in posebno zoper kmečko ljudstvo, zato po pravici pravi „Vaterl.“, da bi bilo želeto, da bi se ta govor v 100.000 iztiskih razposlal po svetu. Posebno važen in tehten je bil govor grofa Clam-Martinitica, ki je kot pravi državnik od nog do glave, temeljito odkrival rane, ki jih je prejšnja večina vsekala narodom avstrijskim in razodeval sedanje potrebščine. — Dr. Lustkandel ga je skušal zavračati, al kazal je s svojim govorom svetu le prav očitno duševni bankerot liberalizma. — Velik vtis je naredil govor poljskega kneza Czartoryskega, ki je kratko pa jasno dokazal velik razloček med adresno večine in adresno manjšine; rekel je med drugim centralistom: „Vi bi radi bili liberalni, a ne znate biti pravični.“ — Poslanec Plener, zeló čmeren, da ni še minister, si je prizadeval opravičiti adresno manjšino in škodljivost decentralizacije, a osramotil je s tem sam svojo enostransko vednost. — Zdaj poprime dr. Rieger

besedo in vsa zbornica z največo pazljivostjo posluša čez celo uro trajajoči govor iskrenega branitelja českega prava in ravnopravnosti narodne, ki je uže v državnem zboru leta 1848. slavljen govornik bil. Ostro je šibal ustavaško koterijo in krinko lažljivosti jej trgal z obraza mož, ki je vaju vse povedati in ničesar zamolčati, kar mu rodoljubno srce teži. Neizmeren je bil zato vtisek njegovega govora, katerega zdajci cela druhal judovskega časništva neotesano napada. Rieger jim je na vsa usta povedal, kar jim gre. — Govorili so za njim liberalci Jaques, Scharschmied in Friedman in dolgočasno otrobe vezali. — Poprijel je besedo tudi dr. Vošnjak in na kratko in zmerno razpravljaj le §. 19. osnovnih državljskih postav, ki je dozda Slovencem v šoli in uradih le na papirji ostal. — Ko so tukaj naštetih govorniki izgovorili, je grof Taaffe s toplo besedo zbornici priporočal, naj sprejme adresno večino. — Po tem je seja prestala in drugi dan je govoril še dr. Herbst; govoril je blizu dve uri in skušal pobijati adresno večino, al njegove zvijače in sofizmi niso nikogar prepričali o tem, kar je govoril, vsaj mož sam ne verjame, kar se drugim laže. — Po tem sta govorila še poročevalec manjšine dr. Sturm in pa poročevalec večine grof Hohenwart. Pri govoru Sturmovem je polovica poslancev, vtrujenih po besedovanju Herbstovem, bežala iz zbornice, — ko pa je začel govoriti grof Hohenwart, je zopet vse prihitelo v zbornico, da bi slišali možá, ki je prvák sedanjega državnega zbora, okoli katerega se suče cela situacija. Govoril je, kakor le Hohenwart zna, tehtno in mirno pretresaje in pobijaje puhlost nasprotnih predgovornikov. Prihodnjič prinesemo celi klasični njegov govor.

Tako je bila adresna borba končana in, kakor gori rečeno, adresa avtonomistične večine sprejeta. Minister Taaffe je zdaj videl in slišal, da mu ne kaže več nad strankama stati. Ker je slišal, kaj ena, kaj druga stranka hoče, mora se, da na čelu vladi ostane, vstopiti na tisto stran, ki hoče pravo, — ki hoče po besedah cesarjevih „mir in spravo med narodi.“ Alea jacta est!

Kratkočasnica.

Kaj so centralisti, kaj avtonomisti?

Pogovor kmeta in čevljarja.

Kmet (ki pridno slovenske časnike bere): Povej mi, povej Boštjan, ki si tako modra glava, kaj neki hočejo naši časniki z besedama „centralisti“ in „avtonomisti“ reči, ki ju zdaj vsak dan v njihovih listih beremo?

Čevljar. Jaz ti, prijatelj, to prav lahko razložim s tem, če ti rečem, da centralisti so prav to, kar so taki čevljarji, ki čevlje po enem kopitu narejajo za vse ljudi, naj imajo majhno ali veliko nogo, — avtonomisti pa so podobni dobrim čevljarjem, ki čevlje ljudem merijo po njihovih nogah, večih ali manjih.

Kmet. Hvala ti! Res, da nisi samo mojster čevljar, kakor iz tega vidim, ampak tudi mojster politikar.

Naši dopisi.

Iz Rusije 19. okt. — 7. — Papirnata vojska pangermanizma s slavjanstvom se še vedno nadaljuje. Berolinski časopisi, kakor oficijozni tako tudi svobodni, vedó še mnogo pripovedovati o Bismarkovem „triumfu“ na Dunaji. Ta „triumf“ morda ni tako velikansk, kakor ga Berolinci rišejo, vendar gotovo je, da se Bismark in s praznimi rokami vrnil z Dunaja. Kakošni